

Modele de clasificare privind opera lui Sorin Ilfoveanu

Mai întâi, trebuie să luăm în calcul și să conștientizăm că există o diferență majoră între contemplarea originalului, chiar și în cazul reproducerilor, față de crearea unor clustere aleatorii sau chiar clasificate după anumite criterii, care sunt extrem de diferite de proiecția pe care în mod subiectiv probabil o avem despre o lucrare a lui Sorin Ilfoveanu, în măsura în care am văzut originale sau, doar reproduceri, acestea fiind lucruri absolut diferite. Spre exemplu, vom presupune că ne aflăm într-un muzeu sau într-o bibliotecă, căutăm într-un fișier și obținem de acolo lucrări, imagini sau cărți după principii subiective, și după anumite criterii de clasificare, noi fiind cei care le căutam, nu computerul, care face aceste lucruri în temeiul unor algoritmi. Acest fapt implică deopotrivă avantaje și dezavantaje dar, sunt lucruri diferite. Altfel spus, computerul joacă rolul persoanei în condițiile bibliotecii sau a muzeului, în momentul în care caută în baza de date.

Baza de date se structurează în primul rând pe subiectul pe care îl avem - în acest caz opera lui Sorin Ilfoveanu. Primul model de clasificare a bazelor de date fiind cel istoric. Clasificăm din punct de vedere istoric o anumită bază de date de imagini, după care, un al doilea model de clasificare a bazei de date se va face pe tipuri de spațiu pictural, așa cum ne amintim din *Principii fundamentale ale istoriei artei* de Heinrich Wölfflin. O teză despre care putem spune că este primul model de analiză a istoriei artei și de clasificare a istoriei artei la nivel de început de secol (1915) care pleacă de la parametri sintactici și care ne vorbește despre

clasic și baroc. Altfel spus, câteva concepte fundamentale prin care Wölfflin presupune că trec toate perioadele și conceptele istoriei artei până la el.

“Evoluția de la linear la pictural înseamnă, altfel spus, constituirea liniei ca principalul mijloc vizual și îndrumător al ochiului, iar apoi treptata ei devalorizare. Pentru a ne exprima mai general, într-un caz avem de a face cu perceperea corpurilor în funcție de caracterele lor tactile — conture și suprafețe — pe când în celălalt, de perceperea numai a aparenței vizuale, cu renunțarea la desenul «plastic». Accentul cade deci, fie pe limitele obiectelor, fie pe aparența acestora dincolo de limitele lor precise. Viziunea plastică bazându-se pe contur, izolează obiectele; pentru ochiul ce percepe pictural, ele se contopesc, într-un caz, interesul se îndreaptă mai mult spre sesizarea obiectelor corporale distincte, înțelese ca valori solide, palpabile; în al doilea, vizualitatea se concepe în totalitatea ei, ca o aparență plutind în vag.”

“Evoluția de la reprezentarea plană (bidimensională) la cea în profunzime. Artă clasică dispune părțile în straturi paralele, pe când artă barocă accentuează mișcarea în profunzime. Suprafața e un element al liniarului, juxtapunerea planurilor având drept rezultat cea mai bună vizibilitate. O dată cu devalorizarea conturului, în artă barocă, se produce și devalorizarea suprafeței, și ochiul începe să lege obiectele aflate în planuri diferite. Aceasta nu e o deosebire calitativă și ea nu are nimic de-a face cu o capacitate mai mare de-a înfățișa adâncimea spațială, ci constituie un mod fundamental nou de reprezentare, principal deosebit de stilul «plan» (bidimensional) care în înțelegerea noastră nu este stilul unei arte primitive, ci apare numai în momentul unei depline stăpîniri a racursului și a percepției spațiului.”¹

Clasificarea lui Wölfflin care este empirică și speculativă în bună măsură poate fi urmată de modele de clasificare în baza unor elemente cu caracter sintactic. Spre exemplu, elemente de natură cantitativă sau, un model de clasificare și de structurare a bazelor de date legat de structura geometrică care poate apărea în situația lucrărilor care pleacă de la opera lui Sorin Ilfoveanu. În acest sens, vom porni de la grupări cu caracteristici evidente comparându-le și obținând clustere mai mari. Scopul, strategia sau obiectivul este acela de a obține o grupare cât mai mare de lucrări cu trăsături comune de natură sintactică.

¹ Heinrich Wölfflin, *Principii fundamentale ale istoriei artei*, Editura Meridiane, București, 1968, p. 28

Vom obține concluzii provizorii, iar în baza acestor concluzii suntem interesați și vom urmări constantele de expresie deoarece un asemenea cluster ne dirijează, fără voia noastră, către concluzii provizorii.

Modelul de clasificare istoric

Ne introduce în opera artistului iar în același timp ne va crea o mai bună imagine de ansamblu asupra lucrărilor și asupra demersului artistic.

1985–1999

2000–2005

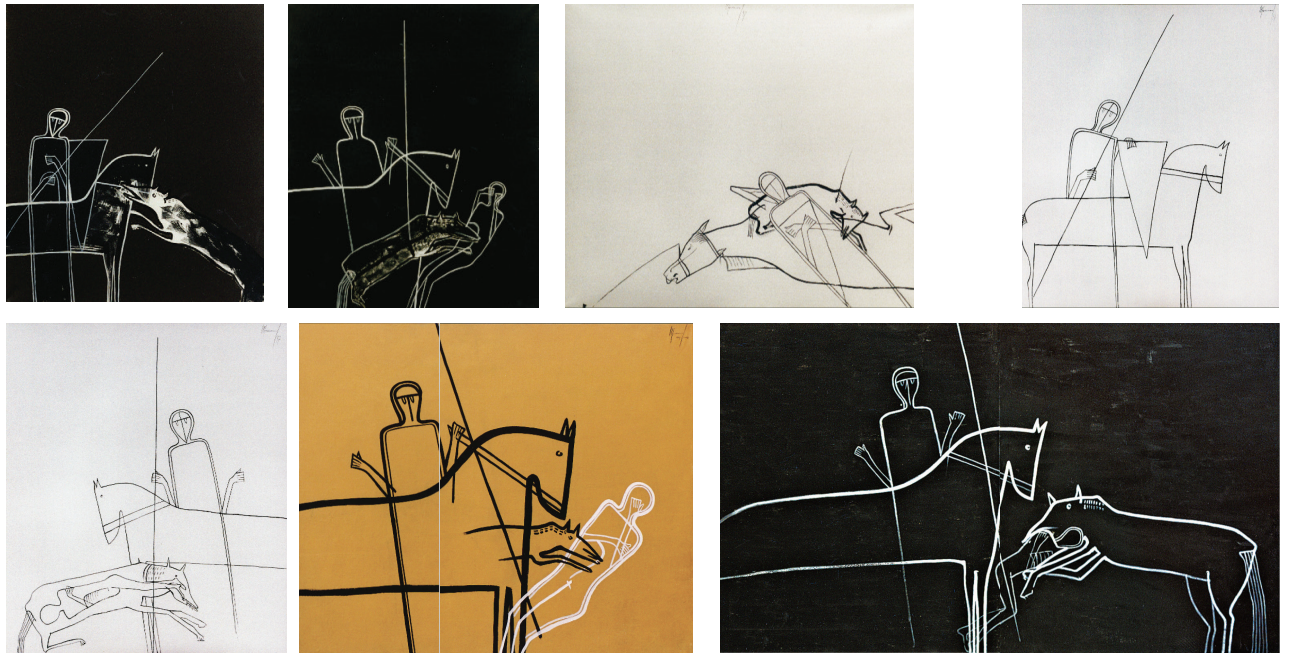

2006–2009

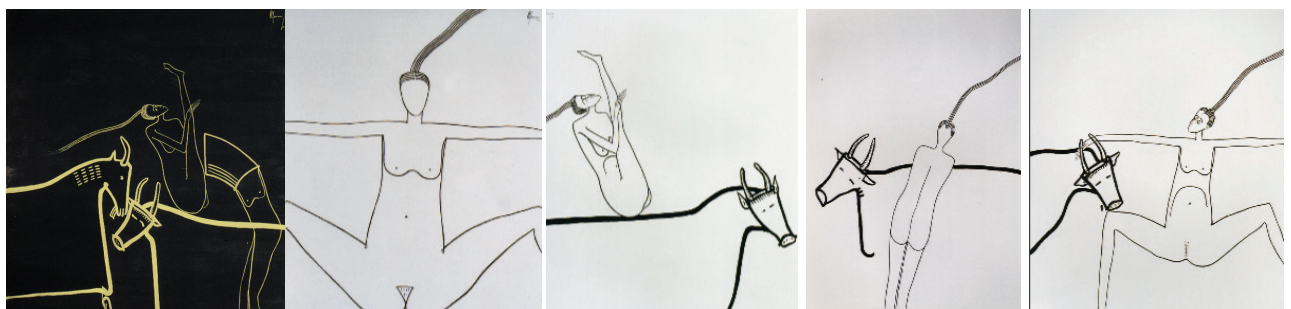

Modelul de clasificare pe cicluri de creație

Anabasis

Bacante

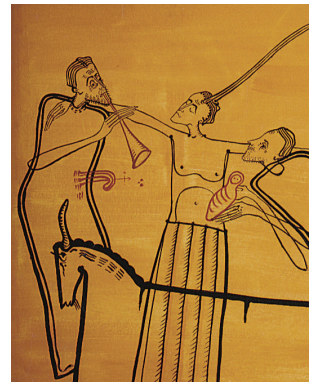
Saturnalii

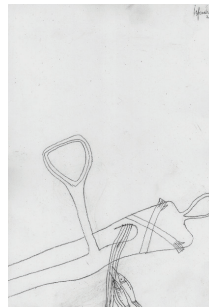
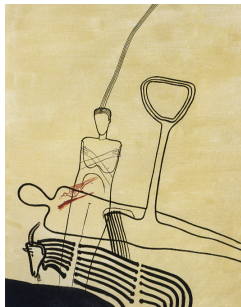
Erotika Biblion

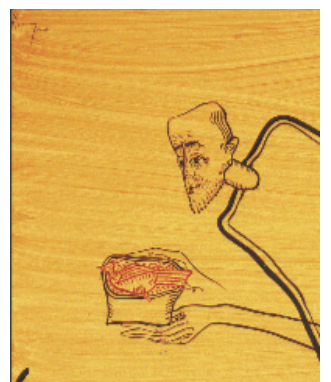
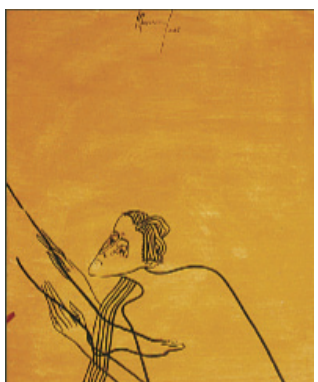
Nașterea

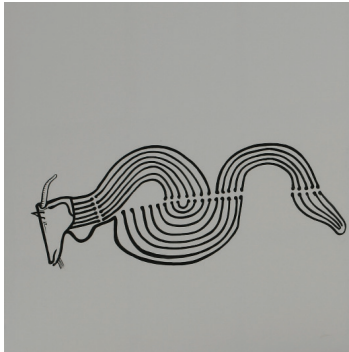
Fric

Fragmentarium

Metamorfoze

În acest sens pornim de la o grupare pe care o adunăm cu alta grupare și cu altă grupare, iar analiza semnificațiilor o vom face din analiza acestor baze de date. Totodată acum, mai mult ca oricând, în ciuda facilităților pe care ni le oferă computerul, el ne desstructurează într-un anumit mod concepția despre lucruri. Altfel spus, fiind un volum foarte mare de date care ne asaltează, existând în acest fel și tentația că aceste date să fie extrem de la îndemână, nu mai putem ordona această grupare aleatorie de imagini, decât dacă folosim mijloace secvențiale.

Scopul proiectului este acela de a demonstra că există oarecare elemente comune între epoci și marii artiști care transcend în timp. Aceasta ar fi un argument pentru cunatificarea metafizică, existând câteva elemente de semnificare în sensul acesta dar, nu putem face o asemenea demonstrație totuși, în același timp dacă putem demonstra acest lucru atunci putem stabili fie că este vorba de un subconștient colectiv fie există o unidimensionalitate a operei de artă, care nu vine din interiorul personalității deoarece în acest sens noi juxtapunem personalități foarte reprezentative—de la cele mai mari—până la unele neînsemnate.

Dacă discutăm despre simboluri, despre icon-uri, despre lucruri legate exclusiv de semantică, despre imaginile cu caracter simbolic sau imaginile cu caracter documentar, acestea sunt deja modele de clasificare și într-un fel previzionează sau stabilesc o sintaxă a semanticii. În acest caz este nevoie de un background cultural mult mai mare în domeniu.

Fiecare epocă a avut diferite clișee de reprezentare și clasificări. În epoca modernă modelele de clasificare și de reprezentare cu care suntem familiarizați acum tindem să credem că au existat dintotdeauna, dar și că în toate epocile s-au manifestat la fel. De fapt fiecare epocă a avut clișeele ei de reprezentare și alte modele de clasificare diferite de cele de acum.

Cei drept, fiecare artist are propriul sistem de clasificare și reprezentare, dar în același timp, acest sistem este mai mult empiric, bazându-se pe experiența fiecăruia.

În epoca modernă, vorbim despre elementele de expresie ridicate la rang de subiect. Altfel spus, elementele de formă, de culoare și de limbaj ajung subiect.

Faptul este stimulat probabil și de o reconsiderare sau o lipsă de viziune în raport cu subiectul. Acesta excelând în secolul al XIX-lea, referindu-ne aici la subiectul lucrării, adică caracterul figurativ și picturile bazate pe subiect. Așadar, o pictură putea fi considerată grandioasă în funcție de subiect și nu putea fi considerată sublimă o lucrare ce reprezenta o natură statică, deoarece sublimul era identificat întotdeauna cu subiectul. Spre exemplu, un subiect din antichitate care în mod metaforic se aplica epocii în care se executa lucrarea.

Putem spune că și în cazul operei lui Sorin Ilfoveanu elementele de formă și de limbaj ajung să fie (într-o oare care măsură) subiect. (a nu se înțelege aici că Sorin Ilfoveanu este un pictor abstract). În momentul de față putem însă specula că este vorba de o anume sinteză a formei—ce a fost redusă la câteva gesturi—

dar nu și a subiectului—ce își are rădăcinile în scrieri filosofice. Cu alte cuvinte, și în cazul lui Ilfoveanu, elementele de formă și de limbaj, au o pondere mare ca în toată pictura modernă.

Noțiunile teoretice, definițiile, gândirea denotativă (nu gândirea metaforică) bazată pe definiții și pe înțelegerea noțiunilor de bază are menirea să ne stabilizeze criteriile și să ne dea o anumită siguranță în raport cu ceea ce facem pentru ca aceste conculzii pe care le vom trage indiferent de subiect capătă o anumită generalitate printr-o raportare la problemele de ton, la problemele de raporturi și indiferent pe ce se aplică aceste raporturi, au o anumită specificitate în relație cu subiectul. În același timp, au și un caracter general pentru că sunt raporturi de culoare, de ton, de formă, de structură geometrică și sunt în mare măsură abstracte.

În tot acest timp, sesizăm un aspect de natură conceptuală, anume că lucrările lui Sorin Ilfoveanu se încadrează clar într-unul din conceptele de clasificare numite de Heinrich Wölfflin deoarece linia și reprezentarea plană (bidimensională) sunt principalele mijloace vizuale și călăuzitoare ale ochiului în lucrările lui Ilfoveanu.